

manie jaja w gruczole skorupowym. Niewielkie wydłużenie czasu przebywania jaja w gruczole skorupowym powoduje powstawanie jaj „okurzonych” lub wpływa na zmianę barwy od ciemnej do różowej, natomiast znaczne wydłużenie tego czasu skutkuje powstaniem jaja z białymi obwódkami. Wpływ stresu, powodujący tworzenie się jaj nieprawidłowych, może się utrzymywać nawet przez 8-10 dni. Stres spowodowany czynnikami farmakologicznymi (wstrzyknięcia adrenaliny) lub środowiskowymi (zbyt duża obsada stada) powodował degenerację komórek we wszystkich częściach jajowodu, mógł też być czynnikiem powstawania patologii we wszystkich sześciu warstwach skorupy [10].

Badania prowadzone między innymi przez Mills i współpracowników [5], dotyczące wpływu stresu na strukturę i ultrastrukturę skorupy, sugerują, że parametry te mogą być

użyte jako wskaźniki czynników stresogennych u kur niesnych, a tym samym charakteryzować dobrostan niosek.

Literatura: 1. Board R.G., Love G., 1980 – Comparative, Biochemistry & Physiology 66A, 667-672. 2. Burley R.W., Vadehra D.V., 1989 – The avian egg. Chemistry and biology. New York, Toronto, Singapore. 3. Carnarius K.M., Conrad K.M., Mast M.G., Macneil J.H., 1996 – Poultry Sci. 75, 656-663. 4. Kowalski A., 2002 – Medycyna Wet. 4, 256-260. 5. Mills A.D., Marche M., Faure J.M., 1987 – Brit. Poultry Sci. 28, 177-181. 6. Niemiec J., Cywa-Benko K., Stępińska M., Wężyk S., Świerczewska E., 1993 – Proceedings of 5th European Symposium on the Quality of Eggs and Egg Products, Tours, France, 163-173. 7. Roberts J.R., Brackpool C.E., 1994 – Poultry Sci. Rev. 5, 245-272. 8. Solomon S.E., 1988 – Poultry Int. 8, 62-75. 9. Solomon S.E., 1991 – Egg and eggshell quality. Wolfe Publishing Limited, London. 10. Solomon S.E., Watt J.M., 1990 – Poultry Int. 9, 12-14.

Prewencja zootechniczna u piskląt w okresie powylęgowym

Iwona Pijarska

Powszechnie wiadomo, że pierwszy okres odchowu bądź wychowu piskląt jest najważniejszy. Sposób postępowania z ptakami w pierwszych dniach po wylęgu istotnie wpływa na efekty dalszej produkcji. Zanim jednak pisklęta po opuszczeniu skorupy trafią do środowiska odchowalni bądź wychowalni przebywają przez pewien czas w magazynie piskląt w wylęgarni, a następnie w komorze ładunkowej środka transportu. Na każdym etapie „podróży” nowo wylężonych ptaków z jaja do kurnika należy zapewnić im właściwe warunki mikroklimatyczne i postępować z nimi tak, aby nie zakłócać ich dobrostanu [1, 4].

Na mikroklimat składa się zespół właściwości fizykochemicznych powietrza, takich jak: temperatura, wilgotność, światło, ruch, jonizacja powietrza, a także jego skład gazowy i obecność cząstek niegazowych.

Bardzo ważne przy projektowaniu poszczególnych pomieszczeń w zakładzie wylęgowym jest położenie nacisku na to, aby były one odpowiednio duże i zapewniały warunki do wykonywania określonej pracy. Podstawową zasadą dotyczącą magazynowania piskląt jest zapewnienie im właściwego mikroklimatu i wystarczającej powierzchni. Wielkość pomieszczenia magazynowego zależy od przewidywanej liczby przetrzymywanych, przed dostawą na fermę, ptaków. Przyjmuje się, że na 1000 piskląt powinno przypadać 1,1 m² powierzchni.

Ptaki są zwierzętami stałocieplnymi, tzn. temperatura wewnętrzna ich ciała nie ulega wyraźnym wahaniom w zależności od zewnętrznej temperatury powietrza [2]. Pisklęta po wylęgu nie mają w pełni wykształconego ośrodka termoregulacji w podwzgórze. Swoją sprawność ośrodek ten osiąga

w pierwszych 7. dniach życia ptaków, pod warunkiem zeknięcia się z temperaturą otoczenia niższą o ok. 10°C od temperatury panującej w klujniku. Wszelkie zabiegi zootechniczno-weterynaryjne, jakim są poddawane pisklęta po wylęgu (brakowanie, seksowanie, sortowanie, pakowanie, szczepienie, magazynowanie i dystrybucja), przeprowadzane w temperaturze 24-28°C korzystnie wpływają na hartowanie kurcząt [2, 3, 14].

Temperatura w magazynie piskląt wzrasta w wyniku ciepła produkowanego przez ptaki, dlatego też pomieszczenia te powinny być klimatyzowane. Zastosowanie urządzeń klimatyzacyjnych daje możliwość utrzymywania stałej, pożądanej temperatury. Ważnym czynnikiem regulującym parametry termiczno-wilgotnościowe w magazynie piskląt jest ruch powietrza. Słupki pojemników z pisklętami muszą być oddalone od siebie tak, aby powietrze mogło swobodnie między nimi cyrkulować. Wymiana powietrza nie powinna być mniejsza niż 35 m³/godzinę/1000 ptaków. Sprawnie działająca wentylacja zapewnia pisklętom dostarczanie odpowiedniej ilości tlenu i usuwanie zbędnych produktów przemiany gazowej, nadmiaru ciepła i zanieczyszczeń powietrza. Im gorsza wymiana powietrza, tym większe obciążenie układu oddechowego florą bakteryjną, zanieczyszczeniami, co z kolei obniża efektywność szczepień aerozolowych wykonywanych u piskląt po wylęgu.

Konsekwencją nieprawidłowych warunków mikroklimatycznych w czasie przetrzymywania piskląt w magazynie może być ich przegrzanie lub wyziębienie. Ptaki narażone na stres termiczny źle znoszą późniejszy transport do fermy (szczególnie ten długotrwały) i gorzej się odchowują [7, 13, 15, 16]. Długotrwałe przegrzanie może być powodem odwodnienia. Wiąże się to z kolei ze zbyt dużym zagęszczeniem treści woreczka żółtkowego i utrudnioną jego resorpcją. Nie wpływa to korzystnie na prawidłowe zasiedlanie się fizjologicznej flory jelitowej oraz poziom przekazywanych immunoglobulin żółtkowych [2, 11].

Podłogi i ściany pomieszczenia magazynowego dla piskląt powinny być wykonane z materiałów nieprzepuszczalnych, nienasiąkliwych i łatwo zmywalnych. Całe pomieszczenie musi być dokładnie myte i dezynfekowane każdorazowo po ekspedycji ptaków. Utrzymanie właściwego stanu sanitarno-higienicznego oraz systematyczne monitorowanie czystości

Tabela 1
Warunki mikroklimatu w magazynie piskląt

Temperatura (°C)	Wilgotność względna powietrza (%)	Maksymalny poziom CO ₂ (%)
24–28	65–70	0,1

to niezmiernie ważne elementy postępowania w zakładzie wylęgowym.

Oczekiwane efekty produkcyjne kurcząt rzeźnych zależą od wielu czynników, z których niezmiernie ważne są: jakość wstawianych piskląt, odpowiednie przygotowanie budynku odchowni, opracowanie właściwych programów – żywieniowego, świetlnego i immunoprofilaktycznego oraz racjonalne zarządzanie stadem. Zapewniając pisklątom „dobry start” warunkujemy powodzenie w dalszym odchowie.

Na fermie powinny przebywać ptaki w tym samym wieku, zgodnie z programem „all in/all out”. Pomieszczenie i sprzęt przygotowywane na przyjęcie piskląt muszą zostać uprzednio dokładnie oczyszczone i zdezynfekowane. Na suchej podłodze należy równomiernie rozmieścić ściółkę; 6-8-centymetrowa grubość jej warstwy w zimie i nieco mniej latem spełnia funkcję izolacyjną. Ściółkę powinien stanowić materiał suchy, dobrze chłonący wilgoć [10]. Powszechnie stosowane materiały ściółkowe przedstawiono w tabeli 2.

Tabela 2
Powszechnie stosowane materiały ściółkowe

Rodzaj materiału	Właściwości
Wióry białego drewna	duża zdolność wchłaniania wody; skażenie środkami owadobójczymi może doprowadzić do zatrucia i padnięć ptaków
Cięta słoma	najlepsza jest słoma pszenicy; istnieje ryzyko skażenia środkami chemicznymi i mikotoksynami
Ścinki papieru	nie należy stosować w przypadku dużej wilgotności w kurniku
Sieczka i tuski	nie wykazują dużej absorpcji; najlepiej, gdy są mieszane z innymi materiałami; ptaki mają tendencję do zjadania takiej ściółki
Trociny	nieodpowiednie; powstaje dużo kurzu; ptaki zjadają taką ściółkę
Piasek	stosowany w rejonach suchych, na betonowych podłogach; ptaki mogą mieć trudności z poruszaniem się

W odróżnieniu od ptaków dorosłych piskląta nie posiadają w pełni rozwiniętych zdolności termoregulacyjnych, dlatego też są niezwykle wrażliwe na temperaturę i prędkość ruchu powietrza [3, 14]. Przez pierwsze dwa tygodnie życia mechanizmy regulujące ciepłotę ciała piskląt stopniowo się rozwijają. W tym czasie temperatura ich ciała w dużej mierze zależy od temperatury otoczenia. Zbyt niska lub zbyt wysoka temperatura w odchowni niekorzystnie wpływają na organizm młodych ptaków. Prowadzić to może do zahamowania wzrostu, zwiększenia podatności na infekcje czy odwodnienia. Temperatura ściółki w chwili umieszczenia na niej piskląt powinna wynosić około 30°C (rys.). W praktyce bardzo często zdarza się, że w pomieszczeniach wcześniej nieodpowiednio

dogrzanych temperatura podłoża jest o kilkanaście stopni mniejsza niż temperatura powietrza kilkadziesiąt centymetrów powyżej. Piskląta przysiadające na zimnym podłożu tracą dużo ciepła. Pomiar temperatury środowiska jest tylko wtedy miarodajny, gdy jest dokonywany na wysokości ptaków. Jej wartości powinny być regulowane w zależności od prędkości ruchu powietrza. W celu utrzymania piskląt w optymalnych warunkach termicznych na fermach stosuje się różne systemy ogrzewania: ciepłe powietrze, sztuczne kwoki, promienniki.

Kolejnym bardzo ważnym czynnikiem jest wilgotność ściółki. Ściółka mokra parując pobiera ciepło, a w konsekwencji jej temperatura się zmniejsza. Optymalna wilgotność względna powietrza w brojlerni powinna wynosić 50-70%. Powietrze nie jest wtedy zbyt suche, a ściółka pozostaje w dobrym stanie. Relatywnie wysoka dla wstawionych piskląt wilgotność pozwala im złagodzić szok związany ze zmianą środowiska i zmniejszyć ryzyko odwodnienia, wysychania błon śluzowych, a także występowania chorób układu oddechowego i krążenia.

Piskląta są bardzo wrażliwe na ruch powietrza, który przyczyniać się może do strat ciepła. Nawet tak wolny ruch powietrza jak 30 m/min może spowodować wyraźny efekt ochłodzenia. Prędkość ruchu powietrza należy dostosowywać do temperatury, wieku i masy ciała ptaków oraz do warunków zewnętrznych i poziomu zapylenia w odchowni.

Oprócz właściwej temperatury powietrza bardzo ważna dla zdrowia piskląt jest również jego jakość. W przypadku młodych ptaków nawet niewielkie stężenia gazów toksycznych mogą okazać się szkodliwe [12]. Efektem ich oddziaływania jest zwiększenie częstości występowania chorób układu oddechowego i pogorszenie wyników produkcyjnych odchovu.

O jakości warunków mikroklimatycznych w kurniku świadczy zachowanie się piskląt. Po wstawieniu ptaki powinny się równomiernie rozchodzić po powierzchni ściółki. Tłoczenie się piskląt i niespokojne popiskiwanie świadczy o nieodpowiednim mikroklimacie.

Brojlery najczęściej odchowuje się przy świetle ciągłym. Takie oświetlenie jest stosowane w celu zmaksymalizowania dziennych przyrostów wagowych. Stosowany system oświetlenia zakłada w pierwszym tygodniu odchovu 24 godziny światła o intensywności minimum 20 luksów. Intensywność światła należy stopniowo zmniejszać do 10 luksów w trzecim tygodniu życia ptaków (tab. 3). Stosowanie w tym czasie krótkich okresów ciemności (0,5-1 godz.) pozwala kurczętom przyzwyczaić się do braku światła na wypadek awarii [10].

Na wyrównanie stada i jakość końcowego produktu wpływ ma wielkość obsady. Wielkość obsady przy masie ciała ptaków do 1 kg powinna wynosić około 30 szt./m² (tab. 4). Jeśli liczba kurcząt przypadająca na jednostkę powierzchni zwiększa się, należy odpowiednio zwiększyć przestrzeń zadawania paszy i wody oraz zapewnić właściwą wymianę powietrza [10].

Zapewnienie pisklątom swobodnego dostępu do paszy i wody jest niezwykle istotne. Ilość instalowanych poidełek i karmideł powinna być wystarczająca dla wszystkich ptaków w stadzie. Bardzo ważne jest, aby brojlery miały stały dostęp

Tabela 3
Intensywność światła i długość dnia świetlnego

Wiek (dni)	Intensywność światła (luks)	Długość dnia (godziny)
0 – 7	minimum 20	24
7 – 21	20-10 (stopniowe zmniejszanie)	23 światła, 1 ciemności
21 – do uboju	10	23 światła, 1 ciemności

do wody (24 godziny na dobę). W praktyce przyjmuje się, że na jedno poidło okrągłe przypada 80-100 piskląt, zaś na kropelkowe – 9-12 piskląt. W pierwszych czterech dniach życia wskazane jest niekiedy wstawienie dodatkowych poidel. Przy optymalnej temperaturze pobór wody jest 1,6-1,8 razy większy niż pobór paszy. Niewystarczająca ilość wody pod względem objętości oraz liczby poidel może być jedną z przyczyn zahamowania wzrostu. Wysokość poidel należy systematycznie dostosowywać do wzrostu ptaków. Rosnące brojlery potrzebują około 4 litrów wody na każdy kilogram masy ciała; 75% jej objętości pochodzi z wody do picia, a reszta z paszy. Jeśli dostęp do wody jest ograniczany, tempo wzrostu się zmniejsza, dochodzi do odwodnienia. Zapotrzebowanie na wodę wzrasta w czasie upałów, a także przy żywieniu kurczątkami paszą bogatą w białko i sól. Woda podawana ptakom powinna spełniać kryteria wody pitnej, nie może zawierać zanieczyszczeń. Najlepiej jest, gdy jej temperatura wynosi 10-12°C. Spożycie wody przez ptaki podano w tabeli 5.

Tabela 4
Wielkość obsady przy różnej masie ciała ptaków (wg Ministerstwa i Departamentu Rolnictwa Wielkiej Brytanii)

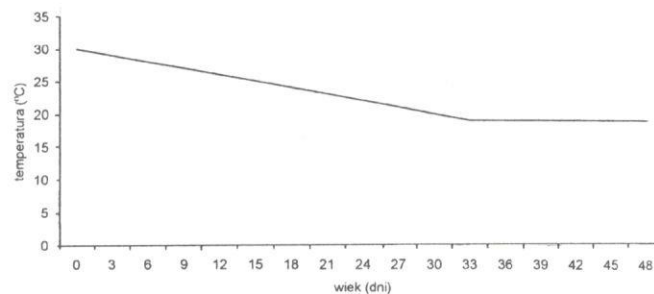
Masa ciała (kg)	Obsada (szt./m ²)
1,25	27,2
1,50	22,7
1,75	19,4
2,00	17,0
2,25	15,1
2,50	13,6
2,75	12,4
3,00	11,3
3,50	9,7

Tabela 5
Spożycie wody przez ptaki

Wiek (dni)	Pobór wody na 1000 ptaków/dzień (litry)
	7
14	102-115
21	149-167
28	192-216
35	232-261
42	274-308
49	309-347
56	342-385

Po wylęgu piskląta powinny być żywione paszą w postaci kruszonki. Stosowane są trzy rodzaje zautomatyzowanych systemów zadawania paszy: łańcuchowy, karmidła talerzowe lub rurowe. Ważne jest przestrzeganie zalecanej wielkości powierzchni zadawania paszy. Niezależnie od rodzaju karmideł istotne jest regulowanie ich wysokości, adekwatnie do wzrostu ptaków. Przez pierwsze 2-3 dni, dla ułatwienia pisklątom dostępu, paszę podaje się dodatkowo na tacach lub arkuszach papieru.

Prawidłowe żywienie piskląt w pierwszym okresie odchowu umożliwia dobry rozwój organizmu oraz pełną resorpcję treści woreczka żółtkowego [6, 8, 9]. Wczesne żywienie pta-

Rys. Wykres temperatury (°C) mierzonej w kurniku na poziomie ptaków

ków istotnie wpływa na tempo zaniku woreczka żółtkowego, który zawiera nie tylko niezbędne składniki pokarmowe, ale jest także źródłem biernej odporności dla nowo wylutych piskląt [8, 9]. Istnieją różne opinie na temat terminu pierwszego karmienia piskląt i wartości podawanej paszy. Według niektórych żółtko jest efektywniej wykorzystywane przy wcześnie rozpoczętym karmieniu, przy czym ważna jest wartość pokarmu. Wyniki wielu badań potwierdzają tezę, że właściwie zbilansowana pasza może przyspieszać resorpcję treści woreczka żółtkowego [6, 8, 9]. Panuje także pogląd, że wczesne rozpoczęcie żywienia zmniejsza mobilizację żółtka. Niektórzy autorzy uważają, że pasza i woda nie mają żadnego wpływu na wykorzystanie zapasu żółtka [5].

Na jakość piskląt wpływa szereg czynników zarówno w okresie prenatalnym, jak i postnatalnym. Uszkodzenia jaj wylęgowych, obciążenia genetyczne, choroby zakaźne i metaboliczne niosek, wszelkie nieprawidłowości w procesie inkubacji rzutują na wylęg oraz jakość piskląt. Najmniej brany pod uwagę źródłem uszkodzeń piskląt są błędy popełniane w okresie okołolęgowym i pierwszych dniach odchowu. Nowoczesne technologie inkubacji pozwalają zmniejszać ryzyko występowania nieprawidłowości prowadzących do wystąpienia u piskląt odwodnienia, stresu cieplnego, skazy moczanowej. Niemniej, nieodpowiednio przeprowadzany, zwłaszcza długotrwały, transport piskląt po wylęgu oraz niewłaściwe postępowanie z ptakami po wstawieniu do kurnika może przyczynić się do zwiększenia śmiertelności w stadzie i do pogorszenia efektów produkcyjnych [7, 15, 16].

Nowoczesne systemy odchowu ptaków wymagają systematycznego rejestrowania danych dotyczących stada. Ich późniejsza analiza i interpretacja ma zasadnicze znaczenie dla doskonalenia i ulepszania wyników, stałej kontroli warunków higienicznych i zdrowotnych. Pozwala również oceniać efektywność zmian wprowadzanych do żywienia, metod odchowu i warunków otoczenia.

Literatura: 1. Borzemska W.B., 1999 – Nowa Wet. 4, 32-38. 2. Chudoba-Drozdowska B., Rojkowski A., Kozłowska K., 2002 – Medycyna Wet. 1, 56-60. 3. Dunnington E.A., Siegel P.B., 1984 – Poultry Sci. 63, 1303-1313. 4. Kołacz R., Bodak E., 1999 – Medycyna Wet. 3, 147-154. 5. Murakami H., Akiba Y., Horiguchi M., 1992 – Growth Dev. Aging. 2, 75-84. 6. Noy Y., Sklan D., 1998 – Br. Poultry Sci. 3, 446-451. 7. Ozdogan N., Aksoy F.T., 1998 – Lalahan Hayvancılık Arastirma Enstitusu Dergisi 2, 48-66. 8. Pisarski R.K., Malec L., Borzemska W.B., Malec H., 1998 – Medycyna Wet. 9, 607-611. 9. Pisarski R.K., Malec H., Malec L., 1998 – Medycyna Wet. 6, 409-412. 10. Przewodnik hodowli brojlerów, 2000. 11. Szeleszczuk P., Malec H., Pijarska I., Jank M., Niedziółka J., 2001 – Maternal transfer of antibodies against IBDV, REOV, IBV and NDV in pre and postnatal period in commercial broilers. Mat. Konf. Cost Action 839, Puławy. 12. Tymczyna L., Malec H., Drabik A., 2003 – Ann. Univ. M. Curie-Skło-

Kwotowanie sprzedaży mleka krowiego

Sławomir Mroczkowski

ATR w Bydgoszczy

Jeszcze przed przystąpieniem Polski do Unii Europejskiej rozpoczęło się, w ramach działań przedakcesyjnych, limitowanie produkcji i sprzedaży mleka. Na podstawie ilości dostarczanego mleka do mleczarni w tzw. roku referencyjnym, tj. w okresie od 1 kwietnia 2002 roku do 31 marca 2003 roku, po raz pierwszy ustalono kwoty mleczne dla poszczególnych producentów. Pod koniec marca bieżącego roku kończy się pierwszy rok kwotowania produkcji i sprzedaży mleka. Obecnie rolnicy, którzy przekroczyli wielkość przyznanej im indywidualnej kwoty mlecznej, względnie którzy chcą powiększyć wielkość sprzedaży, rozglądają się za możliwościami jej zwiększenia. W świetle obowiązujących regulacji prawnych możliwe jest uzyskanie zwiększenia limitu z rezerwy krajowej, poprzez zgłoszenie wniosku do Agencji Rynku Rolnego (ARR), albo kupując lub pozyskując go w drodze dziedziczenia.

Zasady kwotowania sprzedaży mleka po wejściu Polski do Unii Europejskiej reguluje ustawa o organizacji rynku mleka i przetworów mlecznych z dnia 20 kwietnia 2004 roku (Dz.U. nr 93, poz. 897). Ustawa dostosowuje nasze krajowe przepisy do tych obowiązujących w prawie unijnym, zawartych w Rozporządzeniu Rady (WE) nr 1788/2003 z 29 września 2003 r., ustanawiającym opłatę wyrównawczą w sektorze mleka i przetworów mlecznych, a także w Rozporządzeniu Komisji 595/2004, ustanawiającym szczegółowe zasady rozporządzenia (WE) 1788/2004.

Kwotowanie sprzedaży mleka ma na celu ograniczenie jego produkcji i polega na określeniu ilości mleka, jaką dany kraj UE może wyprodukować. Poszczególnym producentom mleka przyznaje się indywidualną ilość referencyjną (IIR) na podstawie wniosków złożonych w oddziale terenowym ARR. Indywidualna ilość referencyjna jest to ilość mleka wyprodukowana przez rolnika w roku kwotowym we własnym gospodarstwie, którą może dostarczyć do mleczarni albo zbyć w ramach sprzedaży bezpośredniej, bez skutków finansowych. Mleko sprzedane w ilości ponad przyznaną IIR podlega opłacie – karze. Limitowanie sprzedaży mleka następuje w okresach rocznych. Rok kwotowy nie pokrywa się z rokiem kalendarzowym i trwa od 1 kwietnia do 31 marca. W skład IIR nie wchodzi mleko czy jego przetwory, które spożywa rodzina rolnika albo zwierzęta znajdujące się w gospodarstwie. Indy-

widualna ilość referencyjna obejmuje całe mleko i jego przetwory, które wychodzą poza granice gospodarstwa, sprzedawane zarówno mleczarniom, jak i ostatecznym konsumentom, np.: letnikom, sąsiadom, czy w ramach prowadzenia działalności agroturystycznej.

W świetle prawa kwota mleczna jest powiązana z gospodarstwem. Posiadaczem indywidualnej ilości referencyjnej może być tylko producent mleka, który jest właścicielem gospodarstwa rolnego. Prawo do IIR jest dziedziczne, dziedziczy je osoba lub osoby, które odziedziczyły gospodarstwo i które będą kontynuowały produkcję mleka. W przypadku przeniesienia prawa własności do gospodarstwa, IIR z mocy prawa przechodzi na nowego właściciela. W myśl prawa wyróżnia się dwa rodzaje producentów mleka. Jeżeli rolnik produkuje mleko we własnym gospodarstwie i sprzedaje je podmiotom skupującym – jest dostawcą hurtowym. Jeżeli zaś produkuje mleko we własnym gospodarstwie i wprowadza przetwory z tego mleka bezpośrednio na rynek (sprzedając np. na targu, bazarze) jest dostawcą bezpośrednim. Jeżeli producent mleka spełnia oba powyższe warunki, to jest jednocześnie dostawcą bezpośrednim i hurtowym; musi wówczas posiadać dwa rodzaje IIR.

Posiadacz kwoty mlecznej może dokonywać tzw. konwersji, czyli zamiany kwot. Jeżeli rolnik posiada IIR przeznaczoną dla dostawcy bezpośredniego lub IIR przeznaczoną dla dostawcy hurtowego, to może dokonywać zamiany części lub całości jednej na drugą. Konwersji można dokonywać po upływie co najmniej roku kwotowego od dnia uzyskania prawa do IIR, będącej przedmiotem konwersji. Można dokonać konwersji IIR czasowo, tzn. do końca roku kwotowego lub konwersji stałej. Konwersji tymczasowej producent może dokonać w przypadku, kiedy nie jest w stanie wykorzystać posiadanej ilości do końca roku kwotowego. Jeśli producent posiada ilość bezpośrednią i zamierza np. zrezygnować ze sprzedaży mleka bezpośrednio na rynek, to może dokonać konwersji stałej, zamieniając dotychczasową indywidualną ilość referencyjną na hurtową; może wówczas sprzedawać mleko od podmiotu skupującego.

Konwersji dokonuje się na wniosek właściciela indywidualnej ilości referencyjnej, złożony do dyrektora właściwego oddziału terenowego ARR, po upływie co najmniej roku kwotowego od dnia uzyskania prawa IIR, będącej przedmiotem konwersji. W przypadku konwersji stałej formularz zgłoszenia należy złożyć do 31 stycznia roku kwotowego, poprzedzającego rok kwotowy, od którego konwersja zostanie zastosowana. W przypadku zaś konwersji tymczasowej formularz zgłoszenia należy złożyć do dnia 31 stycznia danego roku kwotowego.

Kwota mleczna jest towarem – jeżeli producent mleka nie jest w stanie jej wykorzystać, to może ją sprzedać. Jeżeli zaś ma jej za mało, wówczas może ją kupić od innego producen-